

Arja Juvonen ps

Kirjallinen kysymys Kansaneläkelaitoksen kuntoutustavoitteista ja YK:n vammaisia koskevan yleissopimuksen velvoitteiden täyttämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Fysioterapian tavoitteena ovat esimerkiksi

- edistää ja ylläpitää asiakkaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista suoriutumista ja osallistumista omassa arjessaan
- ohjata omaisia/läheisiä toimimaan asiakkaan arjessa kuntoutumista tukevalla tavalla
- ohjata ympäristön muokkausta asiakkaalle mahdollisimman optimaaliseksi
- tukea lapsen ja nuoren psykomotorista kehittymistä.

Kuntoutusratkaisu tehdään kuntoutuksen käsittelyjärjestelmässä Fysioterapiatoimenpiteenä. Etuuskäsittelijä täydentää päätökseen käsin tiedon kuntoutuksen toteutusmuodosta. Asiakas määrittelee yksilölliset tavoitteensa terapeutin ja mahdollisuuksien mukaan omaistensa/läheistensä kanssa. Asiakas sopii terapeutin kanssa kuntoutumisessaan käytettävistä menetelmistä ja aikataulusta. (Kelan verkkojulkaisu: Vaativa lääkinällinen kuntoutus)

Kelan fysioterapian tavoite ”edistää ja ylläpitää” on ristiriidassa monien etenevien sairauksien kanssa. ALS, MS, reuma ja niin edelleen ovat parantumattomia sairauksia, joissa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista suoriutumista ja osallistumista omassa arjessa ei pidemmän päälle voi edistää, mutta potilaan tilaa voidaan yrittää ylläpitää. Tiukalla tulkinnalla Kela voi hylätä eteneviä sairauksia potevien kuntoutushakemukset.

Esimerkiksi CP-vammassa aikuisiän kuntoutuksen funktio on saavutetun toimintakyvyn säilyttäminen ja toisaalta toimintakyvyn heikentymisen estäminen tai hidastaminen. Saman kuntoutuksen funktion voidaan olettaa olevan myös muissa parantumattomissa, etenevissä sairauksissa.

Erityisesti aikuisilla kuntoutuksella on merkittävä rooli myös kivun hallinnassa. Moni kohderyhmämme henkilö elää jatkuvien kipujen kanssa ja tämä aiheuttaa myös mielenterveyden haasteita, joista pahimmillaan syntyy uusia kuntoutustarpeita. Yläraajojen osalta fysio- tai toimintaterapeutin toteuttama vaativa lääkinällinen kuntoutus vähentää spastisuudesta ja kivuista aiheutuvaa haittaa ja vaikutukset käden käyttöön ja sen säilymiseen aktiivisena ovat merkittäviä.

Laki edellyttää kuntoutukselta tavoitteellisuutta. ”Hyvän kuntoutuskäytännön mukainen kuntoutus on toiminnallista, aktiivista ja asiakaslähtöistä, ja sen lähtökohtana ovat kuntoutujan arjen

Kirjallinen kysymys KK 804/2022 vp

toimintoihin ja osallistumiseen liittyvät tarpeet." (CP-liitto: Vaativa lääkinällinen kuntoutus ja cp-vamma, täydennetty 22.2.2023)

Kela on hylännyt CP-vammaisen fysioterapiaa koskevia päätöksiä sillä perusteella, että fysioterapiasta saatu hyöty on lyhytaikaista, vaikka kyse on saattanut olla kivunhallinnasta, potilas on pystynyt nukkumaan ja siten pystynyt paremmin säilyttämään toimintakykynsä.

Kelan tilastojen mukaan vaativan lääkinällisen kuntoutuksen fysioterapiaa myönnettiin sairauspääryhmässä VI G00-G99 Hermoston sairaudet vuonna 2018 yhteensä 6 674 henkilölle, vuonna 2019 yhteensä 6 655 henkilölle, vuonna 2020 yhteensä 6 245 henkilölle ja 10/2021 mennessä yhteensä 4 298 henkilölle. Trendi on ollut laskeva.

Terveydenhuollon suosittelman vaativan lääkinällisen kuntoutuksen vähennyksillä on ollut kielteinen vaikutus kyseiseen ryhmään kuuluvien toimintakykyyn ja osallistumiseen. Tämän seurauksena työelämässä olevien kohdalla tilanne on suhteellisen pian johtanut työkyvyn merkittävään alenemiseen, pitkiin sairauslomiin sekä pysyvän työkyvyttömyyden uhkan realisoitumiseen ennakoitua aiemmin.

Suomi on ratifioinut YK yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista, ja yleissopimuksen ja sen valinnaisen lisäpöytäkirjan voimaantulopäivä oli 10.6.2016. Sopimuksen artikla 25 koskee terveyttä ja 26 kuntoutusta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus tehdä lisäpanostuksia vaativaan lääkinälliseen kuntoutukseen, ohjeistaa Kelaa muuttamaan kuntoutuspäätöksiä koskevaa linjaansa ja näin osaltaan edistää ryhmään kuuluvien hyvinvointia, toimintakyvyn ylläpitoa, työurien pitenemistä sekä täyttää YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen velvoitteet?

Helsingissä 3.3.2023

Arja Juvonen ps